

Vakbonden vragen oplossingen voor overbevolking en toegenomen agressie in de gevangenissen

Nieuws dinsdag 22 augustus 2023

‘The sky is the limit’ gaat het gezegde. Maar het is niet enkel ‘operatie Sky’ die de desastreuze toestand in de penitentiaire inrichtingen veroorzaakt. Ook de politieke beslissing om straffen onder de drie jaar sinds 1 september 2022 effectief uit te voeren, breekt zuur op voor het penitentiair personeel en de gedetineerden!

Overbevolking neemt groteske vormen aan

In de penitentiaire inrichtingen ondervindt men de bittere gevolgen: eenpersoonscellen worden bewoond door twee tot drie gedetineerden (waarvan de derde op een matras op de grond). Indien deze bewoners zouden moeten betalen voor hun verblijf, zou men de overheid waarschijnlijk betichten van huisjesmelkerij. Maar zowel personeel als gedetineerden betalen wel degelijk een prijs voor het beleid dat in België gevoerd wordt ten koste van wie leeft en werkt in de penitentiaire inrichtingen!

Op minder dan één jaar tijd zijn er sinds september 2022 om en bij de 650 gedetineerden bijgekomen in de penitentiaire inrichtingen. Dit is een gevolg van de keuze om straffen tussen de twee en de drie jaar uit te voeren vooraleer de in het regeerakkoord voorziene 720 plaatsen in een detentiehuis (minstens één per provincie was de belofte) een realiteit zijn. De minister van Justitie spint dit als het doorbreken van “de spiraal van strafinflatie, overmatig voorarrest en hoge recidive”.

Op dit ogenblik verblijven er 31 (!) personen in een detentiehuis, waarvan 5 in Vorst en 26 in Kortrijk. Hoezo, minstens één detentiehuis per provincie en 720 plaatsen? Men zou verwachten dat met zulke resultaten het politieke besef zou ontstaan dat de volgende stap in de uitvoering van korte straffen (onder de twee jaar) de penitentiaire inrichtingen volledig het moeras in zal duwen. Niets wijst er echter op dat deze volgende stap uitstel zal krijgen.

Agressie in stijgende lijn door geïnterneerden

Het personeel ondervindt dat met het afnemen van de levenskwaliteit van de gedetineerden de agressie toeneemt. Niet enkel onder elkaar, maar ook ten aanzien van het personeel is het aantal gevallen van agressie door gedetineerden toegenomen en gaat de mate van agressie in stijgende lijn.

Het zijn vooral de geïnterneerden in de gevangenissen die de agressiecijfers doen stijgen. Bizar genoeg betreft het een groep bewoners die daar eigenlijk niet thuishoort en sinds de oprichting van Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's) zoals in Gent en in Antwerpen-L.O. zou moeten opgenomen worden in deze door de overheid duur betaalde publiek-private samenwerkingen. Deze zeer specifieke populatie ontkomt bovendien vaak aan de gevolgen van de plotse en zeer agressieve aanvallen ten aanzien van het personeel omdat ze als ontoerekeningsvatbaar beschouwd worden.

De minister heeft zichzelf na een bezoek aan Merksplas in 2021 sterk (of wijs?) gemaakt dat de laatste geïnterneerde de gevangenissen verlaten zal hebben tegen 2026. Sowieso zal dit voor de geïnterneerden zelf

een zeer goede zaak zijn en ook het personeel zal hen niet met lede ogen zien vertrekken. Over de manier waarop dit in de praktijk gebracht zal worden en over de precieze timing blijft het echter bijzonder stil bij de minister.

Vakbonden willen formeel overleg over oplossingen

Omdat september nadert en de vrees bestaat dat met de volgende stap in de uitvoering van korte straffen de overbevolking en agressie ten aanzien van het personeel enkel maar zal toenemen. Daarom hebben de representatieve vakorganisaties beslist om de procedure voor sociaal conflict op te starten. Dit gebeurde op 9 augustus 2023. Daarmee geven we formeel aan met het kabinet Justitie en met de directeur-generaal van de penitentiaire inrichtingen in overleg te willen gaan. Het is de allerhoogste tijd dat zij hun verantwoordelijkheid nemen als werkgever en met een plan van aanpak komen dat Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden (SMART) is.

We kozen er bewust voor de procedure van sociaal conflict niet meteen te koppelen aan een intentie tot staken, aangezien het penitentiair personeel dan meteen kop van jut is, hoewel ze hun taak dagelijks in uiterst moeilijke omstandigheden proberen te vervullen. Het is aan het kabinet van Justitie en de directeur-generaal om op 24 augustus 2023 'SMART' te zijn tijdens het eerste overleg en ervoor te zorgen dat de intentie tot staken niet ontstaat. Dat kan enkel wanneer zij als werkgever het penitentiair personeel het perspectief bieden op minder overbevolking en minder agressie.

Robby De Kaey
federaal secretaris ACOD AMiO